

Information rörande tillsyn som utförts av handläggarna på miljöenheten

Miljöenheten har i uppdrag att utföra tillsyn enligt alkohollagen, lag om tobak och liknande produkter, lagen om tobaksfria nikotinprodukter, lag om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare samt göra kontroller av receptfria läkemedel.

Tillsyn enligt alkohollagen

Målet enligt nu gällande tillsynsplan är att alla restauranger ska få tillsyn minst en gång per år och att kommunen ska arrangera utbildning i ansvarsfull alkoholservering en gång per år. För att nå målet läggs tillsynen upp i ett antal tillsynsomgångar, där hänsyn tas till olika faktorer vid valet av tillsynsobjekt för respektive omgång. Hänsyn tas till objektets geografiska läge, vilka serveringstider verksamheten har, om de har säsongsverksamhet eller när möjlighet till samordnad tillsynsinsats kan göras med polisen. Under 2022 har miljöenhetens handläggare genomfört den planerade kursen i ansvarsfull alkoholservering. Kursen arrangerades tillsammans med Värmdö kommun och genomfördes den 4 och 11 maj i Nackasalen. Vi har också kunnat genomföra en separat och mindre utbildning på Hellasgården i alkohollagen och alkoholens medicinska effekter. Denna typ av utbildningar är ett återkommande och uppskattat erbjudande från oss till våra verksamheter

Vi har regelbunden kontakt med tillståndshavare i form av utskick. Detta har varit mycket uppskattat och vi har fått positiv återkoppling på det. Vi har också haft en betydande kontakt bestående av frågor, råd och information till enskilda verksamheter under året. Verksamheterna i Nacka har trots omvärldsläget klart sig relativt bra och försökt ställa om så mycket de har kunnat för att hantera de utmaningar som uppstått.

Miljöenheten kommer fortsatt att erbjuda ansvariga i bolag med serveringstillstånd i Nacka att skriva kunskapsprovet i syfte att öka kunskapsnivån. Detta ligger i linje med Nackas vision.

Miljöenheten och Polismyndighetens samverkan kring tillsyn ute på restaurangerna fortsätter att fungera bra. Under 2022 planerades två samordnade tillsynsomgångar. Den första genomfördes i juni månad och omgången gjordes med urval efter geografiskt områden och med hänsyn till serveringstiderna på restaurangerna. Den andra, som var planerad till i början av oktober, kunde inte genomföras gemensamt då Polisen hade andra uppgifter som behövde prioriteras.

Öl och Whiskymässan på Nacka Strand anordnades två helger i oktober under 2022. Mässan genomfördes ~~sm~~ med ett provsmakningstillstånd och miljöenhetens handläggare genomförde tillsynsbesök den första helgen.

Den sista december 2022 hade Nacka 106 stadigvarande serveringstillstånd vilket är en minskning med 2 tillstånd sedan december 2021. En anledning att det ser ut på så sätt är att många säsongsbetonade verksamheter har återkallat sina serveringstillstånd under hösten/vintern 2022. Dessa verksamheter kommer under våren/sommaren 2023 att återuppta restaurangverksamhet, ~~under~~ med nya företagare. Under året 2022 hade vi inga konkurser, men det har skett ett större antal ägarbyten och en rad nyansökningar handläggs i nuläget.

Alkoholhandläggarna har under 2022 utfört tillsynsbesök på alla restauranger med serveringstillstånd till allmänheten. Förutom yttre tillsyn har 11 serveringsställen fått inre tillsyn vilket innebär, remisser till Skatteverket med frågor om betalning av arbetsgivaravgifter, moms, om eventuella kontrollbeslut, som Skatteverket fattar vid brister i kassaregister eller i restaurangens förda personalliggare. Bolagens ägare och styrelser har vandelskontrollerats i Polismyndighetens belastningsregister.

Under 2022 har handläggarna inte genomfört provtagning på alkohol då denna typ av tjänst, analysering av prov, inte längre tillhandahålls tullverket.

Brister enligt alkohollagen

Vid 2022 års yttre- och inre tillsyn kan vi åter igen konstatera att restaurangernas skötsamhet är bra och trenden med få sanktionsbeslut håller i sig. Totalt har socialnämnden under 2022 fattat ett sanktionsbeslut, gällande återkallelse av serveringstillstånd, då försäljning av ett bolag genomförts utan att anmäla ägarändringen.

Återkallelsen har sin grund i att handläggare vid en rutintillsyn upptäcker att det saknas serveringsansvarig personal på plats. Det framkommer i samband med detta att en försäljning av bolaget har skett. De nya ägarna kan inte styrka sin finansiering och kan ej anses som lämplig enligt alkohollagen. Till följd av detta återkallas bolagets serveringstillstånd. Beslutet om återkallelse överklagas till Förvaltningsrätten i Stockholm som beslutar att godkänna yrkande om inhibition. Förvaltningsrätten i Stockholm lämnar sedan dom i målet där de går på Socialnämnden i Nackas linje och fastställer återkallelsen. Förvaltningsrätten i Stockholms beslut överklagas till Kammarrätten i Stockholm som beslutar att godkänna bolagets yrkande om inhibition. Efter en tid fattar Kammarrätten beslut att något prövningstillstånd inte meddelas och att Förvaltningsrättens avgörande står fast. Kammarrätten i Stockholms beslut överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen. Högsta förvaltningsdomstolen låter den 18 januari 2023 meddela att bolagets yrkande om

inhibition avslås och att domstolen har ännu inte tagit ställning till frågan om prövningstillstånd.

Det har även beslutats om ett avslag vid en ny ansökan om stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten. Sökande kunde inte styrka sin finansiering och är därmed ej att anse som lämplig enligt alkohollagen.

Ansvarsfull tillståndsgivning

Miljöenhetens handläggare och socialnämnden har under längre tid varit noga i handläggningen och beslutsfattandet kring nyetableringar av restauranger och vid ägarbyten. Vi är fortsatt övertygade om att en ansvarsfull tillståndsgivning, gedigna utredningar och mycket preventivt arbete bidrar till att Nackas restauranger idag är skötsamma, vilket gynnar alla företag och ytterst människors hälsa.

För 2022 landade Nacka på ett NKI på 97 för serveringstillstånd där den höga siffran förklaras genom: Snabb, effektiv och tydlig handläggning vid såväl nyansökningar, som vid förändringar och sanktionsärenden. Ett professionellt kundbemötande där man ser lösningar och möjligheter inom lagens ramar. Hög tillgänglighet samt frekvent tillsyn både på dag och kvällstid, ett inarbetat synsätt ”att det ska vara lätt att göra rätt” uppskattas av företagarna.

Detta är inte möjligt utan det stöd vi har från Socialnämnden och det välfungerande samarbetet som finns i inom nämndarbetet. Ett sådant samarbete är A och O för att Nacka ska utvecklas på bästa möjliga sätt.

Ansvarsfull alkoholservering

Tidigare års utbildningen har varit välbesökt av personal från våra Nacka restauranger och deltagarna har givit högt betyg i kursutvärderingen. Det stora antalet deltagare tillsammans med vårt tillsynsarbete ute på våra restauranger både dag och kvällstid ger oss bra restauranger.

För att utbildningen ska uppfylla de evidensbaserade kriterierna måste alla avsnitt i utbildningen genomföras. En stor del i utbildningen består av konflikthantering. Här krävs praktiskt deltagande genom rollspel, för att lära sig att tillämpa olika sätt att bemöta gäster.

Utbildningen är planerad till 3 och 8 maj 2023 och det har kommit många förfrågningar med anledning av hög personalomsättning samt att utbildning som genomförde 2022 var uppskattad.

Samarbetsavtal med polisen

En aktivitetsbilaga för den gemensamma tillsynen för 2023 har upprättats mellan kommunen och polisen enligt alkohollagen och enligt lagen om tobak och liknande produkter.

Tillsynen av folköl, tobak, e-cigarett, tobaksfria nikotinprodukter och läkemedel 2022

Idag finns totalt 60 försäljningsställen av folköl, tobak, e-cigarett, tobaksfria nikotinprodukter och läkemedel. Folköl säljs på 36 försäljningsställen, tobak på 48, e-cigarett på 18, tobaksfria nikotinprodukter på 44 och läkemedel på 36 försäljningsställen.

Under 2022 inkom 56 nya anmälningar, främst tobaksfria nikotinprodukter, e-cigarett och folköl, fyra ansökningar om tobakstillstånd inkom, varav ett avslag.

Antal försäljningsställen ökar inte markant, däremot ökar antal produkter per försäljningsställe.

Ny lag 1 augusti 2022 tobaksfria nikotinprodukter

Lag om tobaksfria nikotinprodukter trädde i kraft 1 augusti, vilket innebar ett nytt tillsynsområde. Mycket arbete har lagt ned på att informera butikerna om den nya lagen så att anmälningarna skulle komma in i tid, vilket de gjorde.

Nya bestämmelser vid försäljning av e-cigarett och e-vätskor

Från och med den 1 juli 2022 gäller nya bestämmelser avseende försäljning av e-vätskor och e-cigarett. Vissa e-vätskor med en högre halt nikotin kräver efter denna tidpunkt ett särskilt tillstånd till överlåtelse av särskilt farliga kemiska produkter. Det söks hos länsstyrelsen och kontrolleras vid tillsyn. Information skickades ut till butikerna och de har även informerats vid tillsyn.

Tillsynsbesök

Alla försäljningsställen får minst ett tillsynsbesök per år, vilket följer beslutad tillsynsplan. De försäljningsställen som har allvarliga eller upprepade brister får återbesök. Två tillsynsomgångar tillsammans med polisen har genomförts under året.

Totalt gjordes 60 planerade tillsynsbesök och tre uppföljande besök, för att se till att påtalade brister åtgärdats. Två samordnade tillsynsomgångar med polisen gjordes också, där elva försäljningsställen besöktes. Urval gjordes bland annat med hänsyn till tidigare brister och ageranden. Miljöenheten och Polismyndighetens samverkan kring tillsyn ute på försäljningsställen fortsätter att fungera bra.

Vid tillsyn läggs tid på att informera och kontrollera att tobaksvaror är rätt märkta och handlarna inte har olagliga produkter till försäljning. Butikscheferna informeras även om nyheter i Lag om tobak och liknande produkter. Vi går igenom hur personalen informeras om åldersgräns och vikten av att kontrollera legitimation. Kontrollfrågor ställs även till kassapersonal och handläggaren informerar även om lagstiftningen.

Vid kontroll av läkemedel informeras personalen om de viktigaste reglerna vid försäljning av läkemedel, det görs stickprovskontroller på läkemedlen och kontrollfrågor gentemot butikens rutiner. Miljöenhetens handläggare ställer även kontrollfrågor till kassapersonal och informerar om deras skyldighet att kontrollera legitimation. Det är ett arbete som hela tiden fortlöper på grund av stor personalomsättning i butikerna, både av chefer och personal.

Brister vid läkemedelskontroll

Läkemedelskontroller tar mycket tid att genomföra. De vanligaste bristerna är utgångna läkemedel i skåpen, för kort hållbarhetstid kvar samt trasiga förpackningar, skåp som inte är under uppsikt eller där handlarna på annat sätt inte följer lagstiftningen. Butikerna har i de flesta fall ett egenkontrollprogram men efterlever inte alltid detta.

Sju butiker med allvarliga brister har i år rapporterats till Läkemedelsverket. Vid bristrapportering startas ett tillsynsärende och butiken får tillfälle till yttrande.

Läkemedelsverket kan förelägga och i allvarliga fall förbjuda försäljning av läkemedel. En butik med mindre allvarliga brister följdes upp med nytt kontrollbesök.

Kontrollköp i butik

Minst en kontrollköpsomgång per år ska göras. Syftet med kontrollköp är att kontrollera att den som lämnar ut tobak eller folköl ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått rätt ålder, 18 år. 104 kontrollköp gjordes 2022.

Efter ett kontrollköp får butikscheferna ett brev med återkoppling om resultatet för deras butik, resultatet tas även upp vid påföljande tillsynsbesök. En förhoppning är att det ska bidra till att ålderskontrollen blir bättre och att de ansvariga i butikerna ska se till att deras personalen får kontinuerlig utbildning och information.

Informationsbrev till butikerna

Vid nyheter och viktiga förändringar skickas alltid brev/foldrar med information ut till handlarna. I december skickas även en summering av året ut, där butikerna bland annat igen informeras om resultatet av kommunens kontrollköp och vikten av att personalen kontrollerar legitimation. Information ges om återkommande brister som upptäcks i många butiker och som bör förbättras.

Samarbete med andra aktörer

Två tillsynsomgångar har utförts tillsammans med polisen. Tillsyn i mindre butikers lager har utförts när samordnad tillsyn skett med livsmedelsinspektör eller polisen. I större butiker kontrolleras deras lager även om tillsynen inte är samordnad.

Alexander Enlund/Anna-Karin Ryberg
Alkoholhandläggare

Geraldine Hamad
Tillsyn folköl/tobak, e-cigaretter
och kontroll av läkemedel